KOMISSION PÄÄTÖS (EU) 2022/756,

annettu 30 päivänä syyskuuta 2021,

toimenpiteistä SA.32014, SA.32015, SA.32016 (2011/C) (ex 2011/NN), jotka Italia ja Sardinian alue ovat toteuttaneet Saremarin hyväksi

(tiedoksiannettu numerolla C(2021) 6990)

(Ainoastaan italiankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 108 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

ottaa huomioon Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

on mainittujen artiklojen mukaisesti kehottanut asianomaisia esittämään huomautuksensa ([1]) ja ottanut huomioon nämä huomautukset,

sekä katsoo seuraavaa:

1. **Menettely**

(1) Komissio aloitti 6 päivänä elokuuta 1999 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT-sopimus', 108 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn, jonka kohteena olivat Tirrenia-konsernin tuolloin muodostaneille kuudelle yritykselle alkuperäisten palveluhankintasopimusten, jäljempänä 'alkuperäiset sopimukset', perusteella maksetut tuet ([2]).

(2) Italian viranomaiset pyysivät tutkinnan aikana, että Tirrenia-konsernia koskeva asia käsiteltäisiin osissa siten, että lopullinen päätös tehtäisiin ensiksi vain Tirrenia di Navigazione -yrityksestä, jäljempänä 'Tirrenia'. Pyynnön taustalla oli Italian viranomaisten suunnitelma yksityistää konserni aloittaen Tirreniasta sekä aikomus nopeuttaa tätä prosessia kyseisen yrityksen osalta.

(3) Komissio hyväksyi Italian viranomaisten pyynnön, ja menettely päätettiin Tirrenialle myönnetyn tuen osalta komission päätöksellä 2001/851/EY ([3]). Tuki katsottiin sisämarkkinoille soveltuvaksi edellyttäen, että Italian viranomaiset toteuttavat tietyt sitoumukset.

(4) Komissio totesi päätöksessä 2005/163/EY ([4]), jäljempänä 'vuoden 2004 päätös', Tirrenia-konsernin muille yrityksille ([5]) myönnetyn korvauksen olevan osittain soveltuvaa sisämarkkinoille, osittain soveltuvaa sisämarkkinoille sillä edellytyksellä, että Italian viranomaiset toteuttavat tietyt sitoumukset, sekä osittain soveltumatonta sisämarkkinoille. Vuoden 2004 päätös perustui vuosia 1992–2001 koskeviin kirjanpitotietoihin ja sisälsi tiettyjä ehtoja, joiden tarkoituksena oli varmistaa korvauksen soveltuvuus sisämarkkinoille koko alkuperäisten sopimusten voimassaoloaikana (eli vuoteen 2008 saakka).

(5) Unionin yleinen tuomioistuin kumosi vuoden 2004 päätöksen 4 päivänä maaliskuuta 2009 yhdistetyissä asioissa T-265/04, T-292/04 ja T-504/04 antamallaan tuomiolla ([6]).

([1]) EUVL C 28, 1.2.2012, s. 18, ja EUVL C 84, 22.3.2013, s. 58.

([2]) EYVL C 306, 23.10.1999, s. 2. Entisen Tirrenia-konsernin muodostivat Tirrenia di Navigazione SpA, Adriatica SpA, Caremar – Campania Regionale Marittima SpA, Saremar – Sardegna Regionale Marittima SpA, Siremar – Sicilia Regionale Marittima SpA ja Toremar – Toscana Regionale Marittima SpA.

([3]) Komission päätös 2001/851/EY, tehty 21 päivänä kesäkuuta 2001, valtiontuista, jotka Italia on maksanut Tirrenia di Navigazione -meriliikenneyhtiölle (EYVL L 318, 4.12.2001, s. 9).

([4]) Komission päätös 2005/163/EY, tehty 16 päivänä maaliskuuta 2004, valtiontuesta, jonka Italia on myöntänyt merenkulkuyrityksille Adriatica, Caremar, Siremar, Saremar ja Toremar (Tirrenia-konserni) (EUVL L 53, 26.2.2005, s. 29).

([5]) Adriatica, Caremar, Siremar, Saremar ja Toremar.

([6]) Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio 4.3.2009, Tirrenia di Navigazione v. komissio, yhdistetyt asiat T-265/04, T-292/04 ja T-504/04, ECLI:EU:T:2009:48.

(6) Komissio aloitti 5 päivänä lokakuuta 2011 antamallaan päätöksellä C(2011) 6961 ([7]), jäljempänä 'vuoden 2011 päätös', muodollisen tutkintamenettelyn useista toimenpiteistä, jotka Italia oli toteuttanut entisen Tirrenia-konsernin yritysten hyväksi. Tutkinta koski muun muassa korvauksia, joita yritykselle Saremar – Sardegna Regionale Marittima, jäljempänä 'Saremar', oli maksettu useiden merireittien liikennöinnistä 1 päivästä tammikuuta 2009 lähtien, sekä useita muita kyseisen yrityksen hyväksi toteutettuja toimenpiteitä.

(7) Vuoden 2011 päätös julkaistiin *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*. Komissio kehotti siinä asianomaisia esittämään huomautuksensa tutkittavista toimenpiteistä.

(8) Komissio pidensi 7 päivänä marraskuuta 2012 tutkintamenettelyä muun muassa tiettyjen Sardinian alueen Saremarille myöntämien tukitoimenpiteiden osalta. Komissio hyväksyi 19 päivänä joulukuuta 2012 muutetun version ([8]) kyseisestä päätöksestä (komission päätös C(2012) 9452, jäljempänä 'vuoden 2012 päätös').

(9) Vuoden 2012 päätös julkaistiin *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* ([9]). Komissio kehotti siinä asianomaisia esittämään huomautuksensa tutkittavista toimenpiteistä.

(10) Sardinian alue pyysi 14 päivänä toukokuuta 2013 päivätyllä kirjeellä komissiota erottamaan Saremaria koskevat toimenpiteet vuoden 2011 ja vuoden 2012 päätöksillä aloitetusta muodollisesta tutkintamenettelystä ja antamaan näille toimenpiteille etusijan yrityksen lähestyvän yksityistämisen vuoksi.

(11) Komissio hyväksyi Sardinian viranomaisten pyynnön, ja muodollinen tutkintamenettely päätettiin tiettyjen Sardinian alueen Saremarin hyväksi toteuttamien toimenpiteiden osalta komission päätöksellä (EU) 2018/261 ([10]), jäljempänä 'vuoden 2014 päätös'. Vuoden 2014 päätöksessä arvioitiin neljää viidestä Sardinian alueen Saremarin hyväksi toteuttamasta toimenpiteestä: arvioinnin piiriin ei kuulunut Bonus Sardo Vacanza -hanke (ks. tämän päätöksen johdanto-osan 29 kappale).

(12) Saremar ja Sardinian alue nostivat kanteita vuoden 2014 päätöksen kumoamiseksi unionin yleisessä tuomioistuimessa. Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi nämä kanteet 6 päivänä huhtikuuta 2017 antamillaan tuomioilla, jotka koskivat asioita T-219/14 ([11]) ja T-220/14 ([12]). Saremar ja Sardinian alue eivät kumpikaan hakeneet muutosta näihin tuomioihin, jotka ovat nyt lopullisia.

(13) Komissio päätti Tirrenia-konsernin muita yrityksiä kuin Tirreniaa vuosina 1992–2008 koskevan tutkinnan päätöksellä (EU) 2020/1411 ([13]). Komissio totesi, että meriliikenteen kabotaasipalvelujen tuottamiseen myönnetty tuki oli voimassa olevaa tukea, kun taas kansainvälisten meriliikenteen palvelujen tuottamiseen myönnetty tuki oli yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevien vuoden 2011 puitteiden ([14]) mukaista.

(14) Komissio päätti päätöksellä (EU) 2020/1412 ([15]) muodollisen tutkintamenettelyn siltä osin kuin se koski Tirrenian ja sen ostajan CIN:n hyväksi toteutettuja toimenpiteitä vuosina 2009–2020.

([7]) EUVL C 28, 1.2.2012, s. 18.
([8]) Kaikki muutokset koskivat Saremarin hyväksi toteutettuja toimenpiteitä.
([9]) EUVL C 84, 22.3.2013, s. 58.
([10]) Komission päätös (EU) 2018/261, annettu 22 päivänä tammikuuta 2014, toimenpiteistä SA.32014 (2011/C), SA.32015 (2011/C), SA.32016 (2011/C), jotka Sardinian alue on toteuttanut Saremarin hyväksi (tiedoksiannettu numerolla C(2013) 9101) (EUVL L 49, 22.2.2018, s. 22).
([11]) Unionin yleisen tuomioistuimen tuomio 6.4.2017, Regione autonoma della Sardegna v. komissio, T-219/14, ECLI:EU:T:2017:266.
([12]) Unionin yleisen tuomioistuimen tuomio 6.4.2017, Saremar v. komissio, T-220/14, ECLI:EU:T:2017:267.
([13]) Komission päätös (EU) 2020/1411, annettu 2 päivänä maaliskuuta 2020, valtiontuesta C 64/99 (ex NN 68/99), jonka Italia on toteuttanut merenkulkuyritysten Adriatica, Caremar, Siremar, Saremar ja Toremar (Tirrenia-konserni) hyväksi (EUVL L 332, 12.10.2020, s. 1).
([14]) Komission tiedonanto: Julkisesta palvelusta maksettavana korvauksena myönnettävää valtiontukea koskevat Euroopan unionin puitteet (EUVL C 8, 11.1.2012, s. 15).
([15]) Komission päätös (EU) 2020/1412, annettu 2 päivänä maaliskuuta 2020, toimenpiteistä SA.32014, SA.32015, SA.32016 (11/C) (ex 11/NN), jotka Italia on toteuttanut Tirrenia di Navigazionen ja sen ostajan Compagnia Italiana di Navigazionen hyväksi (EUVL L 332, 12.10.2020, s. 45).

(15) Komissio päätti päätöksellä (EU) 2021/4268 ([16]) ja päätöksellä (EU) 2021/4271 ([17]) muodollisen tutkintamenettelyn siltä osin kuin se koski Siremarin ja Toremarin sekä niiden ostajien hyväksi toteutettuja toimenpiteitä vuodesta 2009 alkaen.

(16) Tämä päätös koskee ainoastaan niitä vuoden 2011 päätöksessä ja vuoden 2012 päätöksessä määritettyjä Saremarin hyväksi toteutettuja toimenpiteitä, jotka eivät kuuluneet vuoden 2014 päätöksen soveltamisalaan, kuten johdanto-osan 28 ja 29 kappaleessa selvennetään. Komissio käsittelee kaikkia muita vuoden 2011 ja vuoden 2012 päätösten kohteina olevia toimenpiteitä erillisissä päätöksissä asianumeroilla SA.32014, SA.32015 ja SA.32016. Kaikki kyseiset muut toimenpiteet koskevat muita entisen Tirrenia-konsernin yrityksiä (jotka ovat Caremar ja Laziomar).

2. **Tausta ja tutkinnan kohteena olevien toimenpiteiden kuvaus**

2.1 **Tausta**

2.1.1 *Alkuperäiset sopimukset*

(17) Tirrenia-konserni oli alun perin Italian valtion omistuksessa Finanziaria per i Settori Industriale e dei Servizi S.p.A -yhtiön ([18]), jäljempänä 'Fintecna', kautta, ja siihen kuului kuusi yritystä: Tirrenia, Adriatica, Caremar, Saremar, Siremar ja Toremar. Kyseiset yritykset tarjosivat meriliikenteen palveluja sellaisten Italian valtion kanssa vuonna 1991 tehtyjen erillisten palveluhankintasopimusten mukaisesti, jotka olivat voimassa 20 vuotta tammikuusta 1989 joulukuuhun 2008. Tirrenian osakepääoma oli kokonaisuudessaan Fintecnan omistuksessa. Tirrenia puolestaan omisti kokonaan Adriatican, Caremarin, Siremarin, Saremarin ja Toremarin, jäljempänä yhdessä 'alueelliset yritykset'. Useita reittejä Italiasta Albaniaan, Kroatiaan, Kreikkaan ja Montenegroon liikennöinyt Adriatica sulautettiin Tirreniaan vuonna 2004.

(18) Alkuperäisten sopimusten tarkoituksena oli taata useiden sellaisten meriliikenteen palvelujen säännöllisyys ja luotettavuus, jotka varmistivat yhteydet Manner-Italiasta Sisiliaan, Sardiniaan ja muille pienemmille Italian saarille. Tätä varten Italian valtio myönsi taloudellista tukea, joka maksettiin suoraan kullekin Tirrenia-konsernin yritykselle.

(19) Saremar on liikennöinyt tietyillä Sardinian ja sen koillis- ja lounaispuolella olevien saarten välisillä yksinomaan paikallisilla kabotaasireiteillä sekä yhdellä kansainvälisellä reitillä Korsikaan valtion kanssa tehdyn alkuperäisen sopimuksen mukaisesti.

2.1.2 *Alkuperäisten sopimusten jatkaminen*

(20) Alkuperäisiä sopimuksia, myös Saremariin sovellettavaa sopimusta, jatkettiin kolme kertaa.

(21) Ensinnäkin alkuperäisten sopimusten oli alun perin määrä päättyä 31 päivänä joulukuuta 2008, mutta 30 päivänä joulukuuta 2008 annetun asetuksen nro 207, joka on muunnettu 27 päivänä helmikuuta 2009 annetuksi laiksi nro 14, 26 §:ssä säädettiin niiden voimassaolon jatkamisesta 31 päivään joulukuuta 2009 asti.

(22) Toiseksi 25 päivänä syyskuuta 2009 annetun asetuksen nro 135, jäljempänä 'asetus 135/2009', joka on muunnettu 20 päivänä marraskuuta 2009 annetuksi laiksi nro 166, jäljempänä 'vuoden 2009 laki', 19 b §:ssä säädettiin, että Tirrenia-konsernin yritysten yksityistämiseksi alueellisten yritysten osakkeenomistus (Siremaria lukuun ottamatta) luovutetaan emoyritys Tirrenialta seuraavasti:

a) Caremar luovutetaan Campanian alueelle. Campanian alue luovuttaa tämän jälkeen Lazion alueelle Pontinon saariston yhteyksien liikennöinnin (ja perustaa siten Laziomarin) ([19]);

b) Saremar luovutetaan Sardinian alueelle;

([16]) Ei vielä julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.
([17]) Ei vielä julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.
([18]) Fintecna on Italian valtiovarainministeriön kokonaan omistama yritys, joka on erikoistunut osakkeenomistus- ja yksityistämisprosessien hallintaan sekä tehostamis- ja rakenneuudistushankkeisiin yrityksissä, joilla on teollisia, rahoituksellisia tai organisatorisia vaikeuksia.
([19]) Luovutus tehtiin muodollisesti 1 päivänä kesäkuuta 2011.

c) Toremar luovutetaan Toscanan alueelle.

(23) Vuoden 2009 laissa täsmennettiin myös, että Italian valtio tekisi Tirrenian ja Siremarin kanssa uudet sopimukset 31 päivään joulukuuta 2009 mennessä. Alueelliset palvelut sisällytettäisiin myös uusiin palveluhankintasopimuksiin, jotka Saremarin, Toremarin ja Caremarin oli määrä tehdä alueviranomaisten kanssa viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2009 (Sardinian ja Toscanan kanssa) ja 28 päivänä helmikuuta 2010 (Campanian ja Lazion kanssa). Uudet sopimukset tai palveluhankintasopimukset oli tarkoitus kilpailuttaa yhdessä yritysten kanssa. Kunkin yrityksen uudet omistajat allekirjoittaisivat sen jälkeen niitä koskevan sopimuksen tai palveluhankintasopimuksen ([20]).

(24) Tätä varten vuoden 2009 lailla jatkettiin alkuperäisten sopimusten voimassaoloa myös Saremariin sovellettavan sopimuksen osalta 1 päivästä tammikuuta 2010 syyskuun 30 päivään 2010 asti.

(25) Lisäksi 5 päivänä elokuuta 2010 annetun asetuksen nro 125 muuttamisesta 1 päivänä lokakuuta 2010 annetussa laissa nro 163, jäljempänä 'vuoden 2010 laki', säädettiin alkuperäisten sopimusten jatkamisesta (myös Saremarin osalta) vielä 1 päivästä lokakuuta 2010 alkaen siihen asti, että Tirrenian ja Siremarin yksityistämisprosessit on saatettu päätökseen.

2.1.3 *Vuoden 2014 päätöksen täytäntöönpano*

(26) Komissio totesi vuoden 2014 päätöksessä, että kaksi Saremarille myönnettyä tukitoimenpidettä ei soveltunut sisämarkkinoille, ja kahden muun toimenpiteen ei katsottu olevan SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea. Tässä yhteydessä komissio määräsi seuraavien summien takaisinperinnästä:

a) Saremarille kahden Sardinian ja mantereen välisen lisäreitin liikennöimisestä myönnetty 10 miljoonan euron korvaus;

b) suunniteltu 6 099 961 euron pääomitus (josta 824 309,69 euroa oli jo maksettu Saremarille).

(27) Italia on pannut täytäntöön vuoden 2014 päätöksen, joskin jotkin menettelyt ovat yhä kesken tämän päätöksen antamisajankohtana. Erityisesti seuraavat toimet on toteutettu:

a) Italian viranomaiset ilmoittivat 10 päivänä huhtikuuta 2015 päivätyllä kirjeellä, että Tribunale di Cagliari oli päättänyt 15 päivänä tammikuuta 2015 hyväksyä Saremarin concordato preventivo -menettelyyn. Menettelyn tavoitteena oli myydä Saremarin koko omaisuus ja kattaa velkojien saatavat. Lisäksi Saremarin liiketoiminta ei jatkuisi tietyn päivämäärän (alun perin 31 päivä joulukuuta 2015) jälkeen. Valtiontukeen liittyvät saatavat oli kirjattu oikeaan etuoikeusluokkaan, ja niihin sisältyi 1 päivään heinäkuuta 2014 mennessä kertynyt 11 131 231,60 euron takaisinperintäkorko. Kyseisenä päivänä Saremar pyysi tulla hyväksytyksi concordato preventivo -menettelyyn, joka Italian lainsäädännön mukaisesti lopettaa koron kertymisen ([21]);

b) Italian viranomaiset ilmoittivat 28 päivänä lokakuuta 2015 päivätyllä kirjeellä komissiolle, että Saremarin alusten myynti ja Saremarin liikennöimien julkisen palvelun velvoitteiden luovutus oli tarkoitus kilpailuttaa erikseen. Viranomaiset lähettivät myös Tribunale di Cagliarin 22 päivänä heinäkuuta 2015 antaman päätöksen, jolla concordato preventivo (nk. omologazione) vahvistettiin, ja ilmoittivat komissiolle, että Saremarin aluksista oli saatu kahdeksan kiinnostuksenilmaisua. Italian viranomaiset vahvistivat 21 päivänä tammikuuta 2016 päivätyllä kirjeellä, että Saremar jatkaisi liikennöintiä vain 31 päivään maaliskuuta 2016 saakka. Lisäksi viranomaiset ilmoittivat, että Saremarin alukset oli myyty yritykselle Delcoservizi Srl, jäljempänä 'Delcoservizi', ja että varsinaisen luovutuksen oli määrä tapahtua 30 päivään huhtikuuta 2016 mennessä. Viranomaiset totesivat myös, että palveluhankintasopimuksen tekomenettely oli vielä kesken, ja siihen oli saatu kaksi kiinnostuksenilmaisua;

c) Italian viranomaiset ilmoittivat 19 päivänä toukokuuta 2016 päivätyllä kirjeellä, että palveluhankintasopimus oli myönnetty yritykselle Delcomar Srl, jäljempänä 'Delcomar'. Saremar lopetti 31 päivänä maaliskuuta 2016 kaikkien meriyhteyksien liikennöimisen, ja Delcomar on liikennöinyt julkista palvelua 1 päivästä huhtikuuta 2016 alkaen. Lisäksi Italian viranomaiset ilmoittivat komissiolle, että myös 31 päivänä maaliskuuta 2016 toteutuneen Saremarin omaisuuden luovutuksen jälkeen Sardinian aluevaltuusto määräsi Saremarin likvidoitavaksi 22 päivänä huhtikuuta 2016 annetulla päätöksellä nro 24/23. Kyseisessä päätöksessä aluevaltuusto totesi, että koska Saremar oli lopettanut kaiken toimintansa 31 päivänä maaliskuuta 2016, yritys ei enää palvellut mitään tarkoitusta ja se oli likvidoitava, ja alue nimitti uuden selvittäjän;

([20]) Asetuksen 135/2009 19 b §:n 10 momentti.

([21]) Ks. sääntöjenvastaisen ja sisämarkkinoille soveltumattoman valtiontuen takaisinperinnästä annetun komission tiedonannon 130 ja 133 kohta (EUVL C 247, 23.7.2019, s. 1).

d) Italian viranomaiset ilmoittivat komissiolle 20 päivänä heinäkuuta 2016 päivätyllä kirjeellä, että Saremarin omaisuuden likvidoinnista saatujen varojen sekä saatavaluettelon perusteella vain 4 452 226,42 euroa voitiin ohjata valtiontukeen liittyviin saataviin (noin 40 % perittävästä määrästä). Lisäksi viranomaiset vahvistivat, että Saremar aikoi irtisanoa koko henkilöstönsä ja että se poistettaisiin yhtiörekisteristä, kun sen likvidaatio oli saatettu päätökseen, ja että omaisuuden myyjän (Saremar) ja ostajan (Delcoservizi) välillä ei ollut minkäänlaisia yhteyksiä. Italian viranomaiset toimittivat 17 päivänä heinäkuuta 2017 päivätyllä kirjeellä todisteet siitä, että Saremarin selvittäjät olivat maksaneet alueelle 4 452 226,42 euroa.

2.2 **Vuoden 2011 ja vuoden 2012 päätösten kohteena olleet toimenpiteet**

(28) Vuoden 2011 ja vuoden 2012 päätöksillä aloitetun muodollisen tutkintamenettelyn yhteydessä on arvioitu seuraavia toimenpiteitä:

1) yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen toteuttamisesta maksettu korvaus alkuperäisten sopimusten jatkamisen perusteella (toimenpide 1);

2) Tirrenialle ja Siremarille myönnetyn pelastamistuen sääntöjenvastainen jatkaminen (toimenpide 2);

3) entisen Tirrenia-konsernin yritysten yksityistäminen ([22]) (toimenpide 3);

4) yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen toteuttamisesta uusien sopimusten tai palveluhankintasopimusten nojalla maksettu korvaus (toimenpide 4);

5) kiinnityspaikkaa koskeva etuoikeus (toimenpide 5);

6) vuoden 2010 laissa säädetyt toimenpiteet (toimenpide 6);

7) viisi Sardinian alueen Saremarin hyväksi toteuttamaa lisätoimenpidettä (toimenpide 7).

(29) Komissio päätti vuoden 2014 päätöksellä muodollisen tutkintamenettelyn siltä osin kuin se koski neljää viidestä Sardinian alueen Saremarin hyväksi toteuttamasta toimenpiteestä (edellä mainittu toimenpide 7). Se ei kuitenkaan päättänyt tutkintaa viidennen toimenpiteen eli Bonus Sardo Vacanza -hankkeen ([23]) osalta. Näin ollen komissio ei ole vielä Saremarin osalta vahvistanut kantaansa toimenpiteiden 1, 3, 4, 5 ja 6 sekä Bonus Sardo Vacanza -hankkeen soveltuvuuteen sisämarkkinoille.

3. **Tuensaajan likvidaatio ja taloudellisen jatkuvuuden puute**

(30) Komissio muistuttaa, että SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun ennakkovalvontajärjestelmän, jossa komissio valvoo uusia tukitoimenpiteitä, tarkoituksena on estää sisämarkkinoille soveltumattoman tuen myöntäminen ([24]). Sisämarkkinoille soveltumattoman tuen takaisinperinnän osalta unionin tuomioistuin on johdonmukaisesti todennut, että komission valta määrätä jäsenvaltiot perimään takaisin komission sisämarkkinoille soveltumattomaksi katsoma tuki on tarkoitettu siihen, että poistetaan kilpailun vääristymä, joka on aiheutunut tuensaajan saamasta kilpailuedusta, joten takaisinperinnällä palautetaan kyseisen tuen maksamista edeltänyt tilanne ([25]). Jos yritys ei kykene maksamaan tukea takaisin, takaisinperinnän täytäntöönpano edellyttää, että kyseinen jäsenvaltio vaatii yrityksen likvidaatiota ([26]) eli sen toiminnan lopettamista ja sen omaisuuden myyntiä markkinaehtojen mukaisesti.

(31) Toisin sanoen valtiontukien valvontajärjestelmän päätavoite on estää sisämarkkinoille soveltumattoman tuen myöntäminen. Tästä seuraa, että jos kilpailu sisämarkkinoilla vääristyy sääntöjenvastaisen ja sisämarkkinoille soveltumattoman valtiontuen maksamisen vuoksi, on varmistettava, että palautetaan ennen vääristymistä vallinnut tilanne, tarvittaessa tuensaajan likvidaation kautta.

([22]) Tämä toimenpide sisältää myös CIN:n suorittaman ostohinnan maksun osittaisen lykkäyksen Tirrenia-liiketoimintayksikön oston yhteydessä sekä useita muita tukitoimenpiteitä, jotka väitetysti toteutettiin Siremar-liiketoimintayksikön yksityistämisen yhteydessä (esimerkiksi vastatakaus ja pääoman korotus, jotka valtio toteutti CdI:n hyväksi).

([23]) Vuoden 2014 päätöksen mukaan tätä hanketta arvioitaisiin erillisessä päätöksessä.

([24]) Unionin tuomioistuimen tuomio 3.3.2020, Vodafone Magyarország, C-75/18, ECLI:EU:C:2020:139, 19 kohta.

([25]) Unionin tuomioistuimen tuomio 11.12.2012, komissio v. Espanja (”Magefesa II”), C-610/10, ECLI:EU:C:2012:781, 105 kohta.

([26]) Unionin tuomioistuimen tuomio 17.1.2018, komissio v. Kreikka (”United Textiles”), C-363/16, ECLI:EU:C:2018:12, 36 kohta.

(32) Tätä taustaa vasten komissio toteaa, että johdanto-osan 28 ja 29 kappaleessa määritetyt yhä kesken olevat toimenpiteet koskevat joko Saremaria, jonka likvidaatio on nyt käynnissä (toimenpide 1 ja Bonus Sardo Vacanza), tai Saremarin seuraajia sen yksityistämisen jälkeen (toimenpiteet 3 ja 4) taikka molempia (toimenpiteet 5 ja 6). Saremarin yksityistämistä ei kuitenkaan toteutettu tavalla, jota kuvailtiin ja arvioitiin alustavasti vuoden 2012 päätöksen johdanto-osan 149 ja 150, 238–246, 305 ja 306 kappaleessa. Sen sijaan Saremar likvidoitiin ja sen omaisuudesta ja palveluhankintasopimuksesta järjestettiin erilliset tarjouskilpailut.

(33) Italian lainsäädännön ([27]) nojalla kun yrityksen likvidaatio alkaa, sen omaisuus myydään ja myynnistä saatu tuotto luovutetaan sen velkojille sen mukaisesti, mihin etuoikeusluokkaan niiden saatavat kuuluvat saatavaluettelossa. Tätä taustaa vasten komission on ensin selvitettävä, palveleeko tutkinnan jatkaminen Saremarin osalta enää mitään tarkoitusta. Jos näin ei ole, komission on selvitettävä, onko Saremarin ja muiden yritysten välillä taloudellista jatkuvuutta, unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella.

(34) Saremarin osalta komissio toteaa aluksi, että Saremar siirtyi vuoden 2014 päätöksen jälkeen 15 päivänä tammikuuta 2015 concordato preventivo -menettelyyn ja sille nimitettiin selvittäjä. Italian lainsäädännön mukaan concordato preventivo on menettely, jonka tavoitteena on tavallisesti varmistaa liiketoiminnan jatkaminen. Komissio toteaa kuitenkin, että tässä tapauksessa yritys hyväksyttiin concordato preventivo con cessione dei beni -menettelyyn eli likvidaatiomenettelyyn, josta sovittiin velkojien kanssa, yrityksen omaisuuden myyntiä ja sen liiketoiminnan lopettamista varten ja sen toiminta jatkui vain väliaikaisesti. Kyseistä menettelyä valvoo tuomari, jonka on vahvistettava velkojien välinen sopimus. Tässä tapauksessa komissio toteaa, että Tribunale di Cagliari vahvisti 22 päivänä heinäkuuta 2015 Saremarin velkojien välisen sopimuksen, johon sisältyi toiminnan jatkuminen 31 päivään joulukuuta 2015 saakka (ks. johdanto-osan 27 kappale). Näin ollen komissio katsoo, että valittu menettely viittasi jo siihen, että Saremar poistuisi markkinoilta menettelyn päättyessä.

(35) Komissio paneekin merkille, että Saremar lopetti kaiken taloudellisen toimintansa 31 päivänä maaliskuuta 2016 (ks. johdanto-osan 27 kappale), myös lauttapalvelujen tarjoamisen palveluhankintasopimuksen perusteella liikennöimillään reiteillä. Palveluhankintasopimuksen hoitaminen annettiin siitä lähtien Delcomarin tehtäväksi. Samanaikaisesti Saremarin alukset myytiin Delcoservizille. Saremarin omaisuuden myynnin jälkeen Sardinian aluevaltuusto määräsi Saremarin likvidoitavaksi 22 päivänä huhtikuuta 2016 antamallaan päätöksellä nro 24/23.

(36) Lisäksi Italia pani vuoden 2014 päätöksen täytäntöön asianmukaisesti, vaikkakin myöhässä. Yhteensä 10 824 309,69 euron suuruinen valtiontukeen liittyvä saatava sekä takaisinperintäkorko kirjattiin asianmukaisesti yrityksen saatavaluetteloon. Tästä määrästä vain noin 4,4 miljoonaa euroa kyettiin maksamaan Italialle Saremarin omaisuuden myynnin jälkeen. Koska Saremarin maksukyvyttömyysmenettely johti yrityksen likvidaatioon eikä se harjoita enää mitään toimintaa ([28]), komissio päätti takaisinperintämenettelyn väliaikaisesti 13 päivänä syyskuuta 2017 päivätyllä, Italialle lähetetyllä kirjeellä.

(37) Edellä esitetyn perusteella komissio toteaa, että Saremar ei ole harjoittanut mitään taloudellista toimintaa yli viiteen vuoteen, sen omaisuus on myyty, sen henkilöstö on irtisanottu ja se poistetaan yhtiörekisteristä, kun likvidaatio-menettely on saatettu päätökseen. Johdanto-osan 28 ja 29 kappaleessa tarkoitetuista toimenpiteistä aiheutunut mahdollinen kilpailun vääristyminen tai vaikutus kauppaan päättyi, kun Saremar lopetti toimintansa. Lisäksi jo vuoden 2014 päätöksestä aiheutunut takaisinperintäsaatava katettiin vain osittain (noin 40 % perittävästä määrästä, ks. johdanto-osan 27 ja 36 kappale).

(38) Tätä taustaa vasten komissio toteaa, että molemmat edellä mainitut valtiontuen valvonnan ja takaisinperinnän tavoitteet eli sisämarkkinoille soveltumattoman valtiontuen myöntämisen estäminen sekä sen varmistaminen, että sisämarkkinoille soveltumattoman valtiontuen aiheuttamaa kilpailun vääristymistä edeltävä tilanne palautetaan, on jo saavutettu. Saremar ei ole enää markkinoilla aktiivinen talouden toimija, ja sen likvidaatio on jo käynnissä. Lisäksi Saremarin omaisuuden myynnillä kyettiin kattamaan valtiontukeen liittyvät saatavat vain osittain riittämättömien varojen vuoksi. Näin ollen tutkinnan jatkaminen Saremarin osalta ei palvele enää mitään tarkoitusta.

([27]) Regio Decreto 16 marzo 1942, n. 267, sellaisena kuin se on muutettuna (nk. Legge Fallimentare).

([28]) Ks. sääntöjenvastaisen ja sisämarkkinoille soveltumattoman valtiontuen takaisinperinnästä annetun komission tiedonannon 129 kohta (EUVL C 247, 23.7.2019, s. 1).

(39) Oikeuskäytännön mukaan Saremarin ja sen seuraajien välisen mahdollisen taloudellisen jatkuvuuden arvioinnissa voidaan ottaa huomioon seuraavat tekijät: luovutuksen kohde (varat ja velat, henkilöstön jatkuvuus, yhteensidotut varat), luovutushinta, ostajayrityksen ja alkuperäisen yrityksen osakkaiden tai omistajien henkilöllisyys, luovutuksen toteuttamisajankohta (sijoittuuko se tutkinnan, menettelyn aloittamisen vai lopullisen päätöksen jälkeiseen aikaan) ja toimenpiteen taloudelliset perusteet ([29]).

(40) Tätä taustaa vasten komissio toteaa, että se on jo arvioinut osana vuoden 2014 päätöksen täytäntöönpanoa koskevaa takaisinperintämenettelyä, pitäisikö Saremarille myönnetyn tuen takaisinmaksuvelvoite laajentaa muihin yrityksiin, joille tuensaajan omaisuus tai liiketoiminta on saatettu luovuttaa. Komissio hyväksyi kyseisessä takaisinperintämenettelyssä, että takaisinperintävelvoite kohdistuisi ainoastaan Saremariin, ja sulki pois taloudellisen jatkuvuuden Delcomarin tai Delcoservizin, yhdessä jäljempänä 'seuraajat', kanssa seuraavista syistä:

a) lauttapalvelujen liikennöinti palveluhankintasopimukseen perustuvilla reiteillä sekä alukset luovutettiin kahden erillisen, avoimen, julkisen ja syrjimättömän tarjouskilpailun välityksellä;

b) Saremarin työntekijät irtisanottiin, ja seuraajat palkkasivat vain osan työntekijöistä takaisin ([30]);

c) seuraajat ovat yksityisiä toimijoita, kun taas Saremar on kokonaan Sardinian alueen omistuksessa, joten omaisuuden myyjän ja ostajan välillä ei katsottu olevan mitään yhteyttä;

d) seuraajien sijoitus- tai tarjouspäätökset ovat markkinapäätöksiä.

(41) Komissio ei ole saanut takaisinperintämenettelyn väliaikaisen päättämisen jälkeen mitään tietoa, joka voisi saada sen muuttamaan kantaansa tähän asiaan. Näin ollen saatavilla olevien tietojen perusteella voidaan sulkea pois taloudellinen jatkuvuus Saremarin ja Delcomarin tai Delcoservizin taikka Saremarin ja molempien välillä. Komissio seuraa silti Saremarin likvidaatiota siihen saakka, että se poistetaan yhtiörekisteristä. Vain siten komissio voi päättää lopullisesti vuoden 2014 päätöstä koskevan takaisinperintämenettelyn ([31]).

(42) Tässä yhteydessä ja kun otetaan huomioon Saremarin likvidaatio ja se, ettei Saremarin ja sen seuraajien välillä ole taloudellista jatkuvuutta, Saremarin tai sen seuraajien hyväksi myönnettyjä yhä kesken olevia toimenpiteitä koskeva SEUT-sopimuksen 108 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti aloitettu muodollinen tutkintamenettely ei palvele enää mitään tarkoitusta.

(43) Tämä päätös ei koske tai rajoita mitään muita seikkoja, joita käsitellään vuoden 2011 päätöksessä ja vuoden 2012 päätöksessä ([32]) tai joita asianomaiset osapuolet ovat saattaneet komission tietoon kyseisillä päätöksillä aloitetun tutkinnan aikana,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Päätetään Saremarin ja sen seuraajien osalta SEUT-sopimuksen 108 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti 5 päivänä lokakuuta 2011 aloitettu menettely, jota pidennettiin 19 päivänä joulukuuta 2012.

2 artikla

Tämä päätös on osoitettu Italian tasavallalle.

([29]) Unionin yleisen tuomioistuimen tuomio 24.9.2019, Fortischem a.s. v. komissio, T-121/15, ECLI:EU:T:2019:684, 208 kohta.
([30]) Komission saatavilla olevien tietojen perusteella Delcomar palkkasi alle 20 prosenttia Saremarin työntekijöistä takaisin.
([31]) Ks. sääntöjenvastaisen ja sisämarkkinoille soveltumattoman valtiontuen takaisinperinnästä annetun komission tiedonannon 136–140 kohta (EUVL C 247, 23.7.2019, s. 1).
([32]) Ks. tämän päätöksen johdanto-osan 6 ja 8 kappale.

Tehty Brysselissä 30 päivänä syyskuuta 2021.

Komission puolesta
Margrethe VESTAGER
Komission jäsen